

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמרו שבת פרשת ויחי תשע"ז לפ"ק

בעיר פאלם ספרינגס

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון תתקנ"ח

בסעודה שלישית

שנים, הרי ביחד תרי"ב שנים, שהם כנגד תרי"ב מצות ע"ש. ולכאורה יש לדקדק מדוע לא היו חיים וקיימים עוד שנה אחת להשלים מנין תרי"ג במכוון כנגד התרי"ג מצות התורה, עיין שם מה שכתב בזה.

ולכאורה יש לומר דלכן נחסר מצוה אחת משנות ימי חייהם, כי ביעקב אבינו היה קצת פגם במצות כיבוד אב, שעזב בית אביו כ"ב שנה, אשר עבור זה נענש שפירש ממנו גם יוסף כ"ב שנה (מגילה יז). ואם כן הן ביעקב והן ביוסף היה חסר משלימות קיום כל התרי"ג מצות מצוה זו, על כן היה מספר שנותיהם רק תרי"ב שנה.

אך אכתי צריך ביאור, דהא הלך בציווי של אביו ואמו, ובודאי שעונש זה היה רק בדקדוק כחוט השערה, אשר סביביו נשערה מאד (בבא קמא נ.). ויסופר על גדול אחד שהשיא את בנו לעיר במרחקים, ובעת פרידתו אמר לו שגזור עליו בגזירת כיבוד אב שלא יבוא לבקרו לעולם רק כאשר יקח מתחילה רשות ממנו. ושאל אותו בנו למה מונע אותו מלבקרו. ואמר שלטובתו הוא מכויין, כי בהיות שמעתה יחסר לו מצות כיבוד, על כן גזור עליו שלא יבקר אותו, וממילא כל רגע שיהיה בביתו יקיים מצות כיבוד אב ע"כ. והרי גם רבקה אמרה לו וישבת עמו וגו' עד שוב אף אחיך ממך, ושלחתי ולקחתיך משם (כו-מד). אם כן עד שלא

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה (מז-כה). הנה התחלת פרשה זו מתחלת בהסתלקותו של יעקב אבינו, וסיום הפרשה מסיימת במיתתו של יוסף הצדיק, ואנו קורין הפרשה בתואר 'ויחי' על שם חיותם. וכמו כן מצינו בפרשת חיי שרה, דמיירי במיתתה של שרה, וקורין אותה בשם 'חיי' שרה. וכתבו בספרים הק' שזה להורות כי צדיקים במיתתן קרויין חיים (ברכות יח:), ולא עוד אלא שזהו עיקר החיים שלהם, כי חיי עולם הזה הם קצרים ומועטים, ובהסתלקותם הם נכנסים לחיי העולם הבא שהם חיים נצחיים, ולכן נקרא פרשת מיתתם בתואר חיים.

ובאור החיים הק' דקדק דסיום הכתוב מיותר, דהרי כבר נאמר לעיל שבבואו למצרים היה יעקב ק"ל שנה (מז-ט), וכיון שחי במצרים י"ז שנה, הרי יודעים אנו שמספר ימי חייו היו קמ"ז שנה. - ומתחלה נבאר מה שאמר יוסף לישראל קודם מיתתו, הנה אנכי מת ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם וגו' (נ-כד). והנגינה היא 'דרגא מונח רביעי', ובודאי יש בזה רמיזי דחכמתא. ונראה על פי מה שהביא ביד דוד בפרשתנו מה שכתוב בנחלת בנימין (בהקדמה), דאברהם יצחק יעקב יוסף שהם ארבעה רגלי המרכבה, חיו ביחד תרי"ב שנים, דאברהם חי קע"ה שנים, יצחק חי ק"פ שנים, ויעקב חי קמ"ז שנים, ויוסף חי ק"י

זה מצד השני משה אהרן ודוד שנכשלו בחטא ועשו תשובה, כי משה חטא במי מריבה (במדבר כ"ב), אהרן בחטא העגל (שמות ל"ג), ודוד חטא להורות תשובה (עבודה זרה ה.), ואם כן הם מורים על מעלת בעלי תשובה. אמנם יוסף עולה על כולם בצדקתו, הן שלא נכשל בחטא לעולם, כי שנותיו משלימין מנין התרי"ב שנה, כמנין מצות התורה. ולא עוד אלא שעמד בנסיון העוני בראשית ימיו במצרים, ושוב עמד בצדקו כל ימי חייו בנסיון העושר, בהיותו משנה למלך במצרים, ועל כן כל הנרות פונים אליו, להראות עוצם מדריגתו, שכולם נכנעים לפניו.

*

והנה נתגלה ה' ליעקב במראות הלילה ואמר לו, אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה (מ"ג). ולכאורה הלא ה' מלא כל הארץ כבודו, ולמה אמר לו אנכי 'ארד עמך', יותר יוצדק לומר אנכי 'אהיה עמך', שלא יעזבנו ולא יטשנו גם בהיותו במצרים. וגם להבין כפל הלשון ואנכי אעלך 'גם עלה', שלכאורה נראה מיותר.

ונראה על פי מה שכתוב בתורת משה בפרשתנו (מהד"ק בדרוש לח' טבת) לבאר מה שאמר הכתוב (ויקרא כ"ג) אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיות להם עבדים, ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות. וצריך עיון הא ברכות דפרשת בחוקותי הם הברכות הגדולות שלעתיד לבוא שעדיין לא זכינו להם, ואיך בסוף כל אלו הברכות אחר שכבר נאמר ונתתי שלום בארץ, ונפלו אויביכם לפניכם לחרב וכדומה, איך אחר כל אלה מביטיח ואשבור מוטות עולכם, ואיזה עול יהיה על צוארם ח"ו אז שיצטרך לשבור מוטותיהם.

וכתב דבאמת תחת היותנו עבדים לפרעה ולמלכי אומות העולם בעונותינו הרבים, צריכים אנו להטות שכמינו לקבל עול תורה ומצות ולהיות עבדים

בא שליח מאמו הרי קיים ציווי אמו להיות שם. וכמו כן יוסף היה אנוס גמור שמכרוהו למצרים. ומה גם שתיקן בזה פגמו של יעקב, אם כן בזה עצמו כיבד אביו כל רגע שהסיר פגם אביו.

אמנם יש לומר עוד בזה, דהנה תורתנו הקדושה נקראת בשם ספר הברית (שמות כ"ד), ובשם לוחות הברית (דברים ט"ו). וביארנו במקום אחר, כי מצות אחת מהתרי"ג מצות היא מצות תשובה, וכמו שנאמר (דברים ל"ב) ושבת עד ה' אלקיך. אבל תכלית האדם בעולמו היא לקיים השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע (נדה ל'), שלא יחטא גם חטא קל אשר יצטרך עליה תשובה. ומצות תשובה ניתנה רק למי שנכשל כבר בחטא שיוכל לתקנו בתשובה. אבל עיקר ביאתו לעולם הוא לקיים רק תרי"ב מצות, ועל כן נקרא בשם ספר 'הברית' דייקא. ולא עוד אלא מי שיש בידו מצות תשובה, על כרחך שעבר כבר על מצוה אחת מהתרי"ב מצות, ואם כן שוב לא נשאר לו רק תרי"ב מצות.

וזהו שהראה ה' לנו בשנותיהם של האבות ביחד עם יוסף, שהיו צדיקים גמורים כאלו, שלא קיימו רק תרי"ב מצות, שלא נכשלו בשום חטא כל ימיהם שיצטרכו לקיים מצות תשובה, וממילא נרמז בשנותיהם עוצם גודל מדריגתם.

*

ונראה דזהו הענין שצורת המנורה היתה, שלשה קני מנורה מצדה האחד, ושלשה קני מנורה מצדה השני (שמות כ"ג), ואל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח"ב). דמבואר בספרים הק' דשבעת קני המנורה רומזים על השבעה רועים, אשר לפי סדר חייהם, אברהם יצחק ויעקב מצד אחד, ומשה אהרן ודוד מצד השני, ויוסף באמצע. כי אברהם יצחק ויעקב היו צדיקים גמורים שלא נכשלו בשום חטא מימיהם כפי שנרמז בשנותיהם. ולעומת

ומכל מקום הפרש גדול היה בין תקופת חיי יעקב ובין אחר מיתתו, אף על גב דכל זמן שהיה אחד מן השבטים קיים לא נתראו החוצה, אבל זאת היתה על כרחם ועל אפם וחמתם, כי התאוו תאוה להיות ככל הגוים, אך הזקנים לא הניחום, ונתנו עול מנהג אבותיהם הקדושים על צוארם כעול ומשא כבד, והיו כמשועבדים ליוסף ואחיו, אך כל זמן חיי יעקב, שהמשיך לבם לעבודת ד' כל ימי חייו, אז מנדבת לבם עבדו השי"ת ולא בשיעבוד ועול כבד, לכן משמת יעקב נסתמו עיניהם מפני צרת השיעבוד, אחד למטה כאמור שהיה עליהם עול תורה, ואחד למעלה דמיד נגזר עליהם שיעבוד גלות, כדכתיב תחת אשר לא עבדת את ד' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויבך כנ"ל עכל"ק.

והנה בשעה שישראל עושין רצונו של מקום, הם מוסיפים כביכול כח בפמליא של מעלה, וכמו שדרשו חז"ל (איכ"ר א-לג, ובזוה"ק ח"ב ל"ב:) על הפסוק (תהלים סח-לה) תנו עוז לאלקים. ועל דרך זה להיפוך כאשר הם יורדין ממעלתם, אז מכחישין בפמליא של מעלה. ועל כן אמר ה' ליעקב, 'אנכי ארד עמך מצרימה', כאשר תהא ירידה לישראל במצרים, זה פוגע גם אותי, שגם אנכי כביכול ארד. אבל הבטיחו שבסופו יתעלו, שכאשר יעלו ממצרים יערה עליהם רוח טהרה ממרום, ובהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים, עד שיתעלו ביתר שאת להגיע למדריגת מלאכים, להקדים נעשה לנשמע, רו שמלאכי השרת משתמשין בו, ואני אמרתי אלקים אתם (שם פב-ו). וזהו 'אנכי אעלך גם עלה', שהעליה תהא אחר כך במעלה יתירה הרבה יותר ממה שהיה קודם ירידתם, ויוסיפו כח בפמליא של מעלה, ו'אנכי אעלך גם עלה, שהעליה תהא ברום המעלות, ויתנו עוז כביכול גם לאלקים.

ואם כן עברו ישראל במצרים ארבעה שלבים, חדא, התקופה שהיו ביחד עם יעקב, שעבודת ה' היתה מתוך שמחה שזוכין להיות משרתי מלך עליון. שנית, התקופה של יוסף והשבטים, שעדיין עבדו את ה' אבל רק

לאלקים, כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים (ויקרא כה-נה), ופירש רש"י שטרי קודם, נמצא אנו עבדים מכורים במוסרות התורה, ומה יעשה ישראל ואפשי בבשר חזיר והלוך בבתי טרטיאות ובקציצת פאת ראש וזקן, אבל מה יעשה והתורה אוסרתה, והוא יהודי כשר, ואינו רוצה למרוד על אדונו ית"ש שהוא עבד נמכר לו, זהו עובד ד' כל ימיו והוא לו עול על צוארו אך הוא יהודי כשר. ועל עבודה זו נאמר (דברים כח-מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, ועבדת את אויבך ברעב ובצמא ובעירום ובחוסר כל. אף על פי שאמת הוא שאפילו עול התורה כבד על צוארנו היינו מחוייבים לקבלו ולסבלו, כי עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' משם, אבל חלילה וחס אין זה עול כבד, כי אם שמחה וחדוה, אשרינו מה טוב חלקנו, שלא שם חלקנו מן התועים והשוטים האלו יושבי בתי טרטיאות, אוכלים ושותים בחייהם, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום. והיינו בסוף כל הברכות אמר אתן לכם לב טהור לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, אני אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיות להם עבדים, והיה ראוי שתהיו עבדים לי, אבל לא כן אנכי עמדי, אלא לחירות עולם הוצאתי אתכם, ואשבור מוטות עולכם, היינו עול תורה לא יהיה לכם לעול, כי לא תתאוו תאוה רעה, ואולך אתכם קוממיות.

ועל פי זה כתב לבאר שם, מה דאיתא ברש"י בפרשתנו, למה פרשה זו סתומה, מכיון שמת יעקב ע"ה נסתמו עיניהם ולבם מצרת השיעבוד (ילקוט קנ"ד). והקושיא מפורסתה הא כל זמן שאחד מהשבטים היה קיים לא נשתעבדו למצרים (שמו"ר א-ח), ומכל שכן כל זמן שיוסף קיים היו עובדים את ה' ולא התערבו בגוים ולא למדו מעשיהם, כי כך כתיב (שמות א-ו) וימת יוסף ואחיו וכל הדור ההוא, ואחר כך ותמלא הארץ אותם, שכל זמן שהזקנים היו חיים לא תמלא הארץ אותם, כי היו נחבאים אל הכלים ולא יראו החוצה, אבל אחר כך נתמלא הארץ, וישראל בראש כל חוצות ובכל בתי משתאות ושחוק ומעשי מצרים ותועבותיהם.

לו כמה ימי שני 'חייך', כמה ימים אתה דבוק באלקיך וימיך חיים וקיימים. והשיב לו יעקב ימי שני 'מגורי', הימים שאני מתגורר בעולם, הם באמת שלשים ומאת שנה, אבל מעט ורעים הם ימי שני 'חיי', הימים שעבדתי בהם את ה' כראוי הם מעט וגם רעים ופגומים, ולא השיגו ימי שני חיי אבותי, שהם היו צדיקים כל ימיהם, ושנותיהם חיים הם ע"ש.

וביאור הדברים, כי העוסק כל ימיו חיי בעניני גופניים, מה לו משנותיו שעברו, הגשם הלך וחלף ולא נשאר לו ממנה מאומה, וכל יום שעבר עליו כבר מת היום ההוא. ועל זה אמרו (ברכות יח:): רשעים בחייהם קרויין מתים, כי ימיו שעברו עליו מתו כבר, ואין לו מהם מאומה, שאין מלוין לו כסף וזהב. אבל העובד את ה', כל יום שעבר בחייו שמורה וגנוזה לחיי עולם, אשר על ידם יכנס להתענג בעולם הבא, חיי נצחיים עדי עד. ועל דרך שביאר בזה הק' (ח"א קכט.) הכתוב ואברהם זקן בא בימים (בראשית כד-א), שבא בזקנותו עם כל ימיו, שכולם הם חיים וקיימים לפניו ליכנס בהם באור החיים. ולכן תיבת 'יום' יש במילואו גם כן 'יום', כי לא די שיחיה האדם ביום חיצוני לבד, כי זה הולך ועובר, אלא יהא בו גם יום פנימי, למלאותם בתורה ומעשים טובים, כדי שכאשר יעברו ימיו, ישארו לו הימים הללו, אשר הם יליו אותו לחיי עולם.

וזהו 'ברוך ה' יום יעמס לנו', שהקב"ה יעמוס עלינו ברכתו, שנהיה לנו 'יום יום', לא רק יום חיצוני אשר כאשר השמש שוקע מת אותו היום, אלא שיהיה גם בפנימיותו יום, מלאה תורה ומצות ומעשים טובים, שגם כאשר היום החיצוני לא יהא עוד למראה עינינו, יהיה היום הזה חי וקיים לעולמי עד, ונוכה לזקנה שיהא בא בימים, להביא אתו עמו כל יום מימי חייו, לזכות ליום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה.

מתוך שיעבוד וקבלת עול. שלישית, התקופה אחר זה, שפרקו העול מעל צואריהם, ותמלא הארץ אותם, שטובבו בכל ארץ מצרים, לראות תועבות העם, ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם. רביעית, תקופת הגאולה, ואנכי אעלך גם עלה, שעלייתם היה ברום המעלות, עד שאמרו (זוה"ק ח"ג קסא.) כי דור חשוב כדור המדבר לא יהיה לעולם. ויוסף הצדיק קודם מיתתו, כאשר הרגיש ירדת הדור שתהא אחר זה, כאשר ימות יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, חיזק אותם ואמר 'אנכי מת', אבל בסופו 'ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם' וגו', אם כי עתה יתחיל אצלכם תקופה השלישית, זמן של פריקת עול, אבל בסופו יפקוד ויעלה אתכם, 'דרגא מונח רביעי', שתגיעו לדרגא הרביעית, להתעלות ברום המעלות, להיות דומין עוד למלאכי מעלה.

*

והנה הכתוב אומר, ברוך אדנ"י יום יום יעמס לנו (תהלים סח-ב). ויש לומר דהנה תיבת 'יום' יש במילואו גם כן מספר 'יום' יו"ד ו"ו מ"ם. והענין בזה הוא, כי מצינו בפרעה ששאל את יעקב, כמה ימי שני חייך (מז-ח), והשיב לו, ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי, ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי. ויש להבין שאלתו של פרעה כמה ימי חייך, ואין זה מדרך המוסר. ועוד שפרעה שאל ימי 'חייך' והוא השיב ימי 'מגורי'.

וכתב בתורת משה (שם) כי הימים שאדם חי בהם חיי גופני, אוכל ושותה ועושה כרצונו והגדיל, אותן הימים שהם חיי עולם הזה כל יום ויום חולף והולך לו, ותמול עבר ואיננו, כי כבר מת היום ההוא ולא ישוב עוד. אך מה שעובד ה' ופועל ועושה מצות ומעשים טובים הם חיים וקיימים, לא יעברו ולא יתבטלו לעולם. ופרעה ראה את יעקב כנביא אלקים ואיש אלקים ונתכבד בעיניו מאד, ואמר

הגליון הזה נתגדב על ידי

מזה"ר ר' יחזקאל דוד שווארץ הי"ד לרגל השמחה השווה במעוננו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' יודל פירטה הי"ו לרגל השמחה השווה במעוננו בהולדת בנו למול טוב	לעילוי נשמת הרבנות הצדיקות מרת רבקה לאה ב"ר משה ארי ע"ה אשת כ"ק הגה"צ רבי משה מרדכי פאללאק זצוק"ל - אב"ד וואדקערט נפטר יום כ"ט טבת תשע"א לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.	מזה"ר ר' שמוחה אהרן שטראהלי שליט"א דומ"ץ בקדלתי הק' לרגל השמחה השווה במעוננו בהולדת בנו למול טוב
--	---	--	---